

Tekst: Birte Hegerlund Runde **Foto:** Paul Mjåland

Mye snø gjør at pattedyrene og fuglene får problemer med å holde på varmen og å finne mat. Ofte trekker de mot veier og skaper farlige situasjoner. Mange ønsker å hjelpe dem. Hvordan, er spørsmålet.

Mange vet at rådyr er spesielt sårbare når det er mye dyp snø, og setter i gang føring på eget initiativ. Det er viktig å tenke seg om før man setter i gang slike tiltak og vite litt hva man gjør, både med tanke på hva man tilbyr av fôr, men også på plasseringen av fôringsstedene, og at man da faktisk må forplikte seg til å gjøre det vinteren gjennom.

Det beste er nok om dette gjøres i organiserte former. Dersom man legger fôringsstedene feil, vil man for eksempel kunne trekke viltet ut på trafikkerte veier, sier Camilla Lilleholt ved Agder dyrerinne.

Trekker mot veier. Når snøen ligger så dyp som nå, vil rådyr, hjort og elg trekke mot veier hvor det er lettere å bevege seg og dermed havne i sentrumsnære områder og ute på trafikkerte veier.

– Kulde i seg selv ser også

FAKTA

Kjør forsiktig

- Vær oppmerksom – la mobiltelefon hvile mens du kjører. blikket slik at du får med deg eventuelle bevegelser i veikanten og refleksjon fra dyreøyne.
- Sveip med blikket slik at du får med deg eventuelle bevegelser i veikanten og refleksjon fra dyreøyne.
- Viltet er generelt mer på vandring i skumringstidene morgen og ettermiddag, og mer på natten enn på dagen.
- Hjortevilt kan samle seg i flokker om vinteren. Ser du ett dyr, brems ned og vær oppmerksom på at det kan komme flere.
- Vær forberedt på at dyret kan begynne å løpe foran bilen, spesielt ved høye brøytekanter. Senk

ut til å øke faren for påkjørsler, muligens fordi dyrene beveger seg mer når det er kaldt. Det er også vanlig at hjortevilt trekker i store flokker, noe som er ekstra uheldig om man skulle møte på dem som bilist, sier Lilleholt.

Isolerer. Ute i naturen, tilpasser dyrene seg klimaet både kroppslig og ved hjelp av atferden.

– Pattedyr har evnen til å isolere seg mot varmetap med et godt lag fett under huden i tillegg til vinterpelsen. Fettet kan de tære på og omsette til varme. En tykkere pels betyr mer luft som isolerer, er det ekstra kaldt, får de «gåsehud» med plass til mer isolerende luft mellom pelsen, forklarer Lilleholt.

En hvit vinterpels er i tillegg til kamuflasje, også en varmekilde.

– Vanlige hår, for eksempel sommerpelsen, er hule, og inne i hulrommet finnes pigmenter, melatonin, som gir håret farge. Hvit pels mangler derimot dette pigmentet, og i stedet er det et luftrom inne i håret – og luft isolerer, forklarer Lilleholt.

Flere fjær. Fugler må også tilpasse seg klimaet. Siden de skal beholde evnen til å fly, kan de ikke legge på seg store

mengder fett. De må dermed ha andre alternativer for å holde seg varme. Noen produserer for eksempel flere fjær og de kan produsere varme med raske muskelsammen-trekninger.

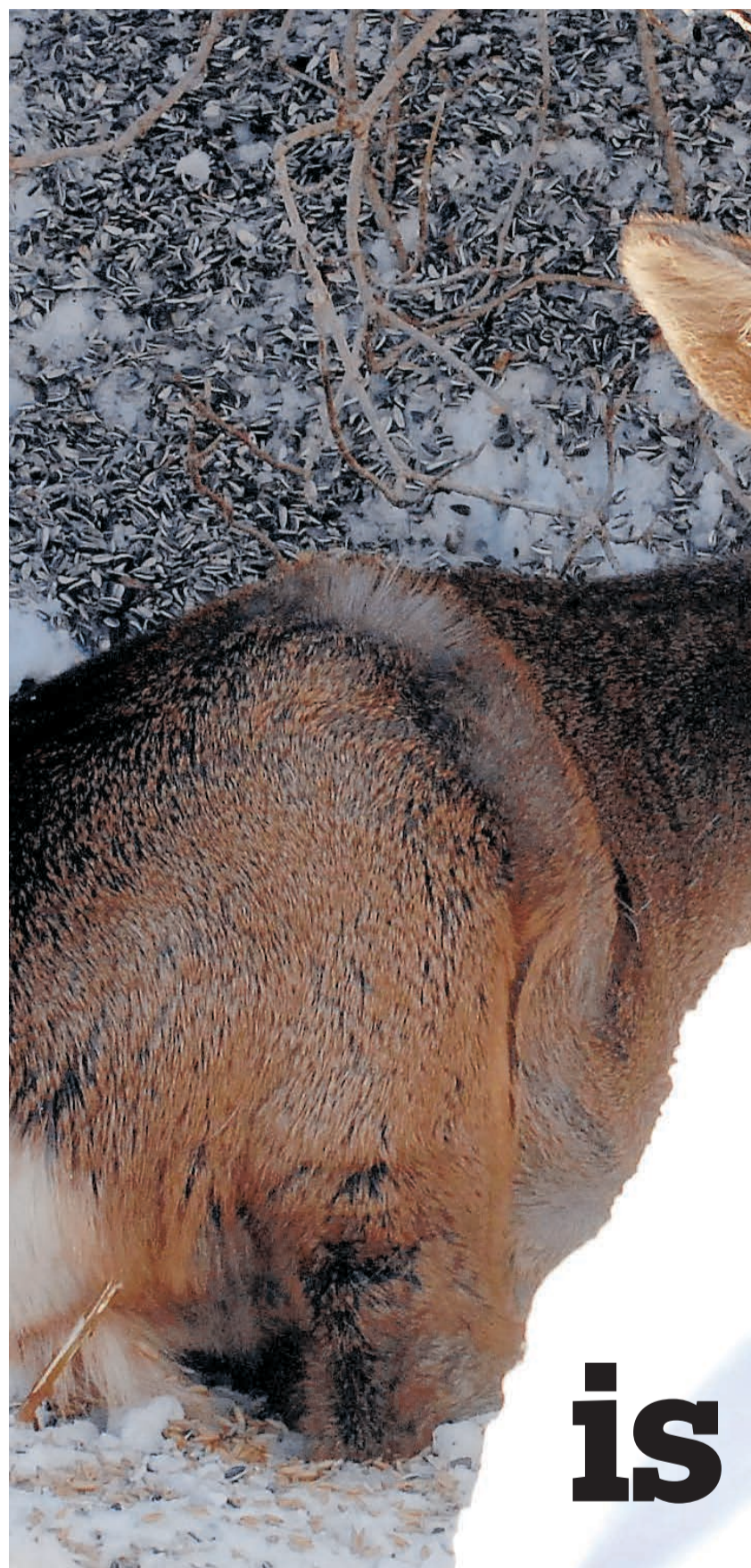
I kulda, beveger dyrene seg ofte annerledes.

– Mange dyr holder seg i ro når det er skikkelig surt for at den oppvarmede luften ikke skal «blåse ut» av pelsen. Smågnagere klumper seg sammen under den isolerende snøen. Den samme taktikken bruker fugler når de går i dokk i huler under snøen. Den isolerende evnen til snøen reduserer varmetapet og dermed energiforbruket betydelig, forklarer Lilleholt.

Hvis temperaturen i dokken er cirka fem grader varmere enn snøen omkring, og kanskje så mye som 25 grader varmere enn luften på utsiden, kan fuglen redusere energiforbruket med så mye som 45 prosent.

Denne energiøkonomiseringen kan vise seg å bli forskjellen på liv og død for mange fugler hvis vinteren er lang og kald.

– Det er observert at fugler kan oppholde seg i dokken i alt fra noen få timer og opptil tre dager i spesielt kalde perioder, sier dyrlegen.

is

Rådyr har ofte problemer med å komme seg frem i høy snø. Derfor trekker de

Tarzan er blitt lei av

Tarzan unngikk så vidt å bli avlivet da han ble født i et uplanlagt kull. Nå søker han nytt hjem.

Dette rådyret ble spist på av en hund.

Slik kan det gå når snøen er dyp

Rådyr på flukt, får problemer i høy snø. Det kan ende fatalt.

Det er nå ekstraordinært båndtvang i flere kommuner i distriktet, blant annet Gjerstad, Tvedestrand, Risør, Vegårshei, Arendal, Froland, Grimstad, Birkenes og Søgne.

– Det er mange hunder som ikke direkte vil jakte på viltet, men det er sannsynlig at viltet vil oppfatte løse hunder som en trussel. Dersom hundeeier på forhånd har sikret hunden, minimaliseres faren for at viltet må gjennomføre en panikkartet og energikrevende fluktreaksjon. Det er kjedelig for hundeeierne når ekstraordinær båndtvang innføres, men ikke desto mindre rimelig når forholdene blir ekstreme. På Frydendal i Risør har man allerede observert hvor ille det kan gå. Der hadde en hund spist på et rådyr som tydelig led, forteller Camilla Lilleholt ved Agder dyreklinikk.

Uteliv i kald, høy snø

ofte ut mot veier og tettbygde strøk.

å hoppe fra tre til tre

Dette er Tarzan, han er født 18 juni 2013. Han er en veldig snill og kosete gutt. Han kom inn sammen med broren, da det var kommet et uplanlagt kull, og de klart ikke å skaffe hjem til ham. Egentlig skulle han avlives.

– Tarzan er godheten selv, og er glad

i alle på to og fire bein, og er en god venn av fosterhjemmets tre hunder. Han har en flott personlighet og har de mest sjarmerende sove/kose stillinger, forteller Bitte Øgreid fra Dyrenes Hjelper. Ta kontakt med Dyrenes Hjelper på dyreneshjelper@gmail.com.

KONTAKT OSS

Har du dyrespørsmål du ønsker å få svar på i denne spalten eller bilder av deg og kjæledyret ditt, skriv til

dyrlegene@agderposten.no
Husk navn både på kjæledyret og deg!